

Талавіра Н. М.

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

НОВИННЕ ВИСВІТЛЕННЯ І НАВГУРАЦІЙНОЇ ПРОМОВИ ДЖ. БАЙДЕНА: МОДЕЛІ ВПЛИВУ НА АДРЕСАТА

У статті подано моделі трансформації інаугураційної промови Дж. Байдена під час висвітлення її змісту у новинному повідомленні. Обидва види текстів зараховуємо до медійного дискурсу, адже публічний виступ і стаття, що його висвітлює, поширюються технічними засобами задля представлення ідей політика та впливу на масового адресата.

Спершу було виокремлено конструкції, використані президентом у промові, та відповідні їм лінгвальні засоби у новинних статтях американського та британського онлайн-видань. При зіставленні отриманих конструкцій їх було поділено на дві групи: ідентичні при максимально подібній структурі та семантиці й модифіковані, якщо форма і / або значення були трансформовані під час реконтекстуалізації у статті. Співвіднесення значення конструкцій, як ідентичних, так і модифікованих, з образ-схемами дозволило нам встановити ефекти, яких досягають журналісти під час передачі змісту публічного виступу у новинному тексті.

Американське видання послуговується підсилювальною моделлю для покращення іміджу новообраного політика, представлення його як лідера, здатного до рішучих дій в період труднощів, з якими зіткнулася нація. У новинному тексті журналіст вживає ідентичні та модифіковані конструкції, котрі апелюють до силових образ-схем ПРИМУШЕННЯ, ПЕРЕШКОДА, ПОЗБАВЛЕННЯ МОЖЛИВОСТІ та ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОЖЛИВОСТІ. Апеляція до ПЕРЕШКОДИ представлена при зображенні викликів, які стоять перед політиком і країною, тоді як ПРИМУШЕННЯ, ПОЗБАВЛЕННЯ / ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОЖЛИВОСТІ указують на дії Байдена під час керівництва країною, спрямовані на подолання чисельних труднощів.

Британський новинний текст побудований за допомогою акцентувальної моделі, згідно з якою цільовій аудиторії представлено фрагменти промови, що висвітлюють окремі аспекти. У проаналізованому повідомленні увага адресатів сфокусована на проблемах, які постали перед президентом. При цьому вжиті ідентичні та модифіковані конструкції співвідносні з ПЕРЕШКОДОЮ. Лише в кінці статті журналіст апелює до ПРИМУШЕННЯ та ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОЖЛИВОСТІ, що відображають заклик лідера нації до боротьби з кризами та здатність країни рухатися вперед відповідно.

Ключові слова: інаугураційна промова, новинний текст, модель трансформації, конструкція, вплив на адресата.

Постановка проблеми. Сучасне дискурсоведство спрямоване на дослідження різних видів комунікації, жанрів текстів та їхньої специфіки. При цьому увагу науковців привертають як традиційні жанри, так і нові, зокрема медійні онлайн-тексти, а також взаємодія між ними. Необхідність вивчення міжжанрових модифікацій, що відбуваються під час передачі змісту промови у новинних текстах, та виокремлення варіантів трансформацій зумовлює актуальність статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Генологія, або жанрознавство давно перебуває у полі зору лінгвістів. Функціональна стилістика вивчає жанро-стилістичні особливості текстів, засоби оформлення й реалізації функціональних стилів [10]. З лінгвокогнітивної перспективи жанри розглядаються у вигляді фрей-

мів [11], суперструктур [9], що забезпечують ідентифікацію жанру, активізацію відповідних попередніх знань та формування перцептивної та діяльносної орієнтації реципієнтів [4, с. 12]. Сучасні мовознавці тлумачать його як цілеспрямоване багатоетапне упізнаване явище, котре розвивається як тимчасово стабільна, але гнучка реакція на повторювані соціориторичні ситуації [13, с. 31]. Функціонування жанрів відтворює, підтримує та водночас формує різні структури суспільного життя [4, с. 11]. При цьому жанр накладає обмеження на використання лексико-граматичних та дискурсивних ресурсів [5, с. 241]. Зміни у соціальних ситуаціях, контекстах та їх інтерпретаціях призводять до трансформації жанрів [4, с. 11], утворень нових та переосмислення вже наявних.

Метою даного дослідження є встановлення риторичних моделей трансформації, задіяних журналістами під час вербалізації змісту інаугураційної промови Дж. Байдена у 2021 році у двох онлайн виданнях: американському та британському. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**: виокремити моделі текстобудови інаугураційного звернення Дж. Байдена (1) та новинних текстів; зіставити моделі для встановлення особливостей передачі змісту промови в американському (2) та британському (3) виданнях; встановити засоби впливу на читачів під час реконтекстуалізації змісту інаугураційної промови у статтях.

Для досягнення поставленої мети в роботі було використано методи компонентного, лінгвокогнітивного та контекстуально-інтерпретаційного аналізу. За допомогою методу *компонентного* аналізу в значенні зіставляваних мовних засобів виявлено семи, які вказують на семантику одиниць. Лінгвокогнітивний підхід представлений апаратом образ-схем як доконцептуальних структур [14, с. 245]. За допомогою *контекстуально-інтерпретаційного* аналізу встановлено функції досліджуваних конструкцій у англійських журнальних статтях.

Методологія аналізу полягає у застосуванні трьох процедур. Перша процедура полягає у виокремленні мовних одиниць, використаних президентом у промові, та відповідних їм лінгвальних засобів у новинних статтях. Друга процедура дозволяє класифікувати виокремлені одиниці на ідентичні, які мають однакову лінгвальну форму, тобто максимально подібну структуру і значення, та модифіковані, що вирізняються трансформацією форми та/або семантики [21, с. 102]. За третьої процедури співвідносимо значення конструкцій з доконцептуальними відношеннями, які вони активують у свідомості адресатів для встановлення ефектів об'єктивності або суб'єктивності [2, с. 150], які досягають журналісти відфільтровуючи зміст промови та трансформуючи вжиті мовні одиниці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зіставлення публічних промов та новинних повідомлень уможливлене тим фактом, що обидва види тексту зараховують до медійного дискурсу, адже вони є засобами впливу на масового реципієнта і транслуються за допомогою сучасних технічних засобів.

Як відомо, інаугураційна промова займає особливе місце у жанровій структурі політичного дискурсу. Їй притаманні всі риси епідейктичної

мови: вона є найважливішою складовою урочистій церемонії, в ній поєднується осмислення минулого і майбутнього нації на тлі справжнього, віддається хвала всьому, що об'єднує цю спільність, використовується елегантний літературний стиль і прийоми посилення, перебільшеного акцентування того, що вже відомо аудиторії [7]. Інаугураційне звернення не містить полемічних висловлювань, які б кидали виклик чи передбачали альтернативні цінності. Все це свідчить про високий ступінь ритуальності даного жанру [3, с. 247]. Відсутність новизни в повідомленні неминуче фокусує увагу учасників комунікації на інших його компонентах: важливим виявляється не стільки зміст висловлювання, скільки сам факт його проголошення. У цьому полягає найважливіша і унікальна особливість інаугураційної промови як жанру: вона є не просто мовленнєвою дією, але дією політичною [ibid].

Змісту інаугураційного звернення приділяється велика увага, адже воно несе закодовану інформацію про історію розвитку країни і служить засобом вираження ідеологічних установок та ідейно-політичної позиції лідера; а також є першим офіційним програмним зверненням новообраного глави держави до багатокультурної аудиторії, тобто не тільки до нації, а й до всього іншого світу [1, с. 3; 22, с. 276]. Новинні сайти репрезентують зміст цього виступу, при цьому ЗМІ не нейтральні. Вони застосовують свої власні судження і правила, таким чином трансформуючи політику [19, с. 57], вирішуючи, яка інформація потрапить до аудиторії, приймаючи рішення, котрі факти повинні бути подані, сприяючи певному політичному порядку денному [ibid, с. 62–63]. Як наслідок, структура і мовне оформлення статті зазнають змін [20, с. 244–245], а промова політиків експліцитно подається через пряме та непряме цитування [16, с. 17, 19]. Модифікації висхідного повідомлення включають структурні зміни тексту, субституцію за рахунок різних лінгвістичних одиниць та доповнення шляхом використання нових елементів для репрезентації різноманітних реалій [6, с. 580].

Трансформації інаугураційного звернення можна аналізувати із залученням когнітивно-риторичного підходу. Риторичний підхід, який ураховує намір однієї людини словесно вплинути на іншу [17, с. 1], спирається на канони інвенції, тобто відбору теми, диспозиції, котра пов'язана з тестовою організацією ідей, та елокуції, що полягає у вербалізації змісту [15]. За другого, ког-

нітивного підходу, застосовуємо конструкції, що є поєднанням форми, значення і функції та укорінюються у свідомості мовців у готовому вигляді [12]. З урахуванням структури виокремлюємо ідентичні конструкції, якщо форма і значення одиниць, вжитих в обох текстах, співпадають, та модифіковані, коли структура і/або семантика конструкції з медійного виступу були змінені при висвітленні його змісту в новині. При цьому, обираючи тип конструкцій та порядок подання тем, представлених у виступі, журналіст впливає на читачів, апелюючи до їхнього спільного досвіду, сформованого внаслідок узагальнення перцептивно-моторних відношень, представлених у свідомості образ-схемами як доконцептуальними структурами [14, с. 2245]. Тому звертання до образ-схем під час дослідження дає можливість виявити трансформації медійного виступу не лише на диспозиційно-елокутивному рівні, але й на інвентивному.

Американський та британський новинні тексти репрезентують дві моделі впливу на масового читача під час вербалізації змісту цієї промови: підсилювальна та акцентувальна.

Як відомо, Дж. Байдена розглядали як одного з найслабших кандидатів на початку передвиборчої кампанії в США. Трансформація його інаугураційного звернення у повідомлення на сайті американського видання www.nytimes.com послуговується підсилювальною моделлю для створення позитивного, покращеного іміджу президента як людини, здатної до рішучих дій у скрутні часи, за рахунок ідентичних та модифікованих конструкцій, котрі апелюють до силових образ-схем ПРИМУШЕННЯ, ПЕРЕШКОДА, ПОЗБАВЛЕННЯ МОЖЛИВОСТІ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОЖЛИВОСТІ.

У диспозиційному плані основний блок тексту новин представляє заклики Байдена до єдності; відновлення демократії; надає перелік викликів, що стоять перед нацією; бажання політика покінчити з кризами у країні; містить попередження іншим державам не сприймати попередні чотири роки як слабкість та обіцянку відновити союзи і статус країни за рахунок єдності (2).

В елокутивному плані трансформації представлені вже на етапі заголовку новинного тексту *A Call for Unity to a Nation Facing a Pandemic and Division*. У ньому модифіковані конструкції *a call for unity* та *facing a pandemic and division* активують ПРИМУШЕННЯ й ПЕРЕШКОДУ відповідно, указуючи на апеляцію лідера країни до нації про об'єднання в період кризи.

В основному блоці новини вжиті журналістом модифіковані конструкції указують на заклики лідера до покращення життя в країні, апелюючи до ПРИМУШЕННЯ, що ми встановлюємо за рахунок сем у дефініціях лінгвальних одиниць: *plea for national unity; a call for the restoration; require an end to partisan self-delusion; calls for Americans to listen*.

Крім того, в новинному повідомленні наявна апеляція до ПЕРЕШКОДИ при зображенні викликів, які стоять перед нацією, що включають пандемію, кризу в економіці, расових питаннях, демократії, а також перевагу білої раси та домашній тероризм: *a devastating pandemic; an economic downturn; a crisis of racial justice; a collapse in their faith in democracy; white supremacy; domestic terrorism*.

У проаналізованому новинному тексті новообраний президент поданий як джерело сили за рахунок вжитих лінгвальних одиниць. По-перше, ідентична конструкція *end this uncivil war* відображає засіб боротьби з кризою, корелюючи з ПЕРЕШКОДОЮ. По-друге, ідентична конструкція *reject the culture* апелює до ПОЗБАВЛЕННЯ МОЖЛИВОСТІ, за рахунок семи «відмовити» (*“refuse”*) тобто «не дозволити комусь зробити те, що вони хочуть» (*“not allow someone something that they want”*) [18]). По-третє, модифікована конструкція *Mr. Biden cautioned* подає спосіб впливу президента на союзників за рахунок емоційного страху як ПРИМУШЕННЯ. Крім того, дві ідентичні конструкції *come out stronger* та *repair our alliances*, а також модифікована одиниця *status could only be restored* указують на бачення президента можливих засобів розвитку країни, що корелюють з образ-схемою ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОЖЛИВОСТІ.

Новинний текст на британському сайті www.bbc.com фокусується більше на викликах, що стоять перед американською нацією та лише в кінці указує на здатність Байдена вирішити їх. Таке представлення подій потрактуємо позицією видання, яке намагається створити ефект об'єктивного відображення промови політика.

У диспозиційному плані британська новина подає такі теми: проблеми, які стоять перед суспільством; заклики об'єднатися у боротьбі з ними; фонову інформацію про ситуацію у політичному житті країни; необхідність зіткнутися з найбільшою кризою та вирішити її (3).

На елокутивному рівні британське повідомлення виносить у заголовок загальну ідею за допомогою модифікованих конструкцій *calls for*

unity та *won't be easy*, котрі співвідносні відповідно з ПРИМУШЕННЯМ та ПЕРЕШКОДОЮ, остання активована запереченням.

Основний текст на сайті Бі-Бі-Сі акцентує увагу на труднощах, з якими зіткнулося американське суспільство, за допомогою ідентичних конструкцій, співвідносних з ПЕРЕШКОДОЮ. При цьому зазначене відношення може бути представлено двома видами ідентичних конструкцій.

За першого варіанту ПЕРЕШКОДА втілена семами окремих компонентів: *winter of peril; uncivil war; moment of crisis and challenge; a constant struggle; competing factions; political extremism; white supremacy; domestic terrorism; lies told for power and for profit*.

За другого варіанту ПЕРЕШКОДА представлена заперечною часткою *no*: *there is no peace, only bitterness and fury; no progress, only exhausting outrage; no nation, only a state of chaos*.

Модифіковані конструкції, що апелюють до ПЕРЕШКОДИ, називають окремі аспекти кризи, яка охопила країну: *massive job losses; business closures; a threatened environment*, а також указують на виклики, котрі стоять перед нацією: *how daunting a task he – and the nation – have ahead*, де прикметник *daunting* указує на завдання, яке становить загрозу людині (“*dangerous to do*” [18]).

ПРОТИДІЯ пересічних людей всім названим вище кризам активована модифікованими конструкціями *face one of the most challenging times* та *facing a devastating pandemic*, у яких дієслово *face* відображає неприємну ситуацію, з котрою необхідно мати справу (“*you have to deal with it*” [8]).

Президент поданий як людина, що закликає націю до рішучих дій, апелюючи до ПРИМУ-

ШЕННЯ, що активоване модальним дієсловом *must*: *the nation must be united; America must not “turn inward”*, або відображено в модифікованій конструкції *urgent cries for racial justice* іменником *cries*, який указує на емоціональний заклик (“*plead in an intense, emotional way*” [8]). Крім того, ПРИМУШЕННЯ втілено пасивною конструкцією *we will be judged*.

Новообраний лідер представлений у британській статті як джерело ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОЖЛИВОСТІ за допомогою чотирьох конструкцій, що відображають здатність рухатися вперед і вирішувати нагальні проблеми: *unity is the path forward; repair our alliances; engage with the world; we resolve these cascading crises*.

Висновки. Аналіз трансформацій інаугураційного звернення Дж. Байдена у двох міжнародних виданнях свідчить про різні варіанти диспозиційно-елокутивного висвітлення промови у новинному тексті, представлені двома моделями трансформації, котрі відображають засоби впливу на масового читача новинних сайтів. В американській статті задіяна підсилювальна модель, згідно з якою покращено образ новообраного президента, котрий поданий як сильний лідер нації, здатний долати труднощі, впливати на інші країни та забезпечити розвиток власної держави. Натомість у британському виданні використано акцентувальну модель для фокусування на окремих аспектах інаугураційного звернення. Як наслідок, у новинному тексті деталізовано труднощі, з якими зіткнулася країна, а роль президента представлена його закликом до дій та узагальненою можливістю подолати кризу. Перспективи подальших досліджень вбачаємо в дослідженні моделей трансформації публічних виступів інших політиків.

Список літератури:

1. Моргун Е. А. *Когнитивно-прагматический анализ системы концептов в инаугурационных речах американских президентов* : автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04. Санкт-Петербург, 2011. 21 с.
2. Набок А. І. Риторичний ракурс композиційного втілення ефекту суб'єктивності в англійських інтернет-новинах: стратегія конструювання псевдоподій. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія «Філологія. Соціальні комунікації». 2020, Т. 31 (70). № 3. Ч. 2, С. 82–86.
3. Шейгал Е. И. *Семиотика политического дискурса* : [монография]. М. : Гнозис, 2004. 326 с.
4. Яхонтова Т. В. *Лінгвістична генологія наукової комунікації*. Л. : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2009. 420 с.
5. Bhatia V. Professional written genres. *The Routledge handbook of discourse analysis*. London and New York : Routledge, 2014. P. 239–251.
6. Busch B. Media, politics and discourse interactions. *Concise Encyclopedia of pragmatics*. Oxford : Elsevier, 2009. P. 577–583.
7. Campbell K. K., Jamieson K. H. Inaugurating the Presidency. *Form, Genre and the Study of Political Discourse*. Columbia (S. Car.), 1986.
8. *Collins Online Dictionary*. URL: <https://www.collinsdictionary.com/> (дата звернення: 26.01.2022).

9. Dijk van T. A. Structures of news in the press. *Discourse and Communication*. Berlin : Mouton de Gruyter, 1985. P. 69–93.
10. Halliday M. A. K., Matthiessen Ch. *An Introduction to Functional Grammar*. L. : Routledge, 2014. 808 p.
11. Fillmore, C. J. Frames and the semantics of understanding. *Quaderni di Semantica*. 1985. Vol. VI, № 2, P. 222–254.
12. Goldberg A. E. *Explain Me This. Creativity, Competition, and the Partial Productivity of Constructions*. Princeton University Press, Princeton, 2019. 216 p.
13. Gruber H. Genres in political discourse: The case of the ‘inaugural speech’ of Austrian chancellors. *Analyzing genres in political communication*. Amsterdam: John Benjamins, 2013. P. 29–72.
14. Johnson M., Lakoff G. Why cognitive linguistics requires embodied realism. *Cognitive Linguistics*. 2002. Vol. 13, № 3. P. 245–263.
15. Lauer J. M. 2004. *Invention in Rhetoric and Composition*. Parlor Press. 240 p.
16. Lauerbach G. E., Fetzner A. Introduction. *Political Discourse in the Media: Cross-cultural Perspectives*. Amsterdam / Philadelphia : John Benjamins Publishing, 2007. P. 3–30.
17. Leith S. *You Talkin’ to me?* London : Profiles Books, 2012. 304 p.
18. *Macmillan dictionary*. URL: <https://www.macmillandictionary.com/> (дата звернення: 26.01.2022).
19. Perloff R. M. *The Dynamics of Political Communication: Media and Politics in a Digital Age*. N. Y. : Routledge, 2018 p. 512 p.
20. Strömbäck J., Esser F. Introduction. *Journalism Studies*. 2014. Vol. 15, № 3. P. 243–255.
21. Talavira N. English orientating constructions denoting location: classification and article use. *Lingua Posnaniensis*. 2017. Vol. 59, Issue 2. P. 101–120.
22. Widiatmoko P. Analysis of presidential inaugural addresses using Searle’s taxonomy of speech acts. *English Review: Journal of English Education*. 2017. Vol. 5, Issue 2. P. 275–282.

Список джерел ілюстративного матеріалу:

1. Inaugural address by President Joseph R. Biden, Jr. <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2021/01/20/inaugural-address-by-president-joseph-r-biden-jr/>
2. Sanger D. E. A Call for Unity to a Nation Facing a Pandemic and Division <https://www.nytimes.com/2021/01/20/us/politics/biden-inauguration-coronavirus-economy-security.html>
3. Zurcher A. Biden’s inauguration speech calls for unity – it won’t be easy <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-55656823>

Talavira N. M. REPRESENTING J. BIDEN’S INAUGURAL IN NEWS TEXTS: MODELS OF INFLUENCE ON THE ADDRESSEE

The article describes models of transformation of J. Biden’s inaugural address when its key arguments are represented in news articles. Both types of texts are part of media discourse as a public speech and an online article, reflecting its contents, are spread by technical means in order to reflect leader’s ideas and to influence mass audience.

Several procedures were carried out during the analysis. First, there were singled out constructions used by the president in his inaugural and corresponding pairings in American and British news texts. Second, the correlated constructions were divided into two groups: identical, if the form and the meaning of the related pairings were maximally similar, and modified when the structure and / or the semantics were transformed during recontextualisation in the article. Correlation of the meaning of both identical and modified pairings with image-schemes made it possible to establish the effects, achieved by journalists when they reflect the contents of the public speech in the news text.

The American issue relies on the intensifying model in order to improve the image of the newly elected politician, representing him as a leader who can act decisively against the crises and challenges facing the nation. In the analysed news text, the journalist used identical and modified constructions, appealing to COMPULSION, BLOCKAGE, DISABLEMENT and ENABLEMENT. BLOCKAGE correlates with the problems and crises the leader and the country are facing, while COMPULSION, DISABLEMENT and ENABLEMENT indicate the actions Biden is going to take to overcome them.

The British news text is based on the accentuating model, according to which the target audience is presented with fragments of speech that highlight certain aspects. In the analysed article the addressees’ attention is mainly drawn to the problems the president has to face. The identical and modified constructions correlate with BLOCKAGE. Only at the end of the article the journalist appeals to COMPULSION and ENABLEMENT, which reflect the president’s call to fight crises and the country’s ability to move forward accordingly.

Key words: *inaugural address, news text, model of transformation, construction, influence on the addressee.*